

ALLESBEHALVE KOMKOMMERTIJD

Marjoleine Zieck

Vroeger waren er van die lange zomers waarin werkelijk niets gebeurde; zo niet dit jaar. Eerst het ontluisterende Brexit, vervolgens de laffe aanval in Nice, en kort daarop een militaire coup in Turkije. Vriend en vijand waren het erover eens dat die bedwongen moest worden om het democratisch gekozen bestuur in het zadel te houden. Dat democratisch bestuur gaat zich vervolgens te buiten aan massale zuiveringen en je realiseert je weer eens hoe fragiel de rechtsstaat is. Tussen alle ellende door nog een plagiërende kandidaat *first lady* die, gelet op de enorme tirades van haar echtgenoot over migranten, nogal verrassend niet van Amerikaanse origine blijkt te zijn. Ondertussen raakt dat wat nog maar enige maanden geleden dagelijks de pers bezig hield in termen van 'Europese vluchtelingen-crisis' op de achtergrond, als ware deze reeds passé. Niets is minder waar.

De benaming is overigens een *misnomer*: er is weliswaar sprake van een crisis, maar niet een vluchtelingen-crisis: in termen van aantallen gaat het immers om een aantal van minder dan 0,02% van de totale Europese bevolking. Het is veeleer een crisis die is veroorzaakt door Europese struisvogelpolitiek – het niet tijdig onderkennen dat het conflict in Syrië onvermijdelijk zou leiden tot grote vluchtelingenstromen – gevolgd door gebrek aan bestuurlijke (en morele) daadkracht, en bovenal, een volstrekt gebrek aan solidariteit.

Uiteindelijk werd wel erkend dat Italië en Griekenland het als *frontline* staten wel erg zwaar te verduren hadden wat betreft aantallen vluchtelingen die hun toevlucht in Europa zochten – als ze de gevaarlijke oversteek al overleefden – en in september vorig jaar werd besloten om 160.000 vluchtelingen vanuit die twee landen te verdelen over Europa: 'relocatie' in *Euro-lingo*, een plan dat bekend werd als het *EU's flagship emergency relocation scheme*. Tegelijkertijd ontwierp de Europese Commissie een EU-hervestigingsplan voor 20.000 vluchtelingen die van buiten de EU in Europa gevestigd zouden worden bij wijze van – zeer bescheiden – gebaar van solidariteit naar derde staten zoals Libanon dat ruim 1,1 miljoen vluchtelingen opvangt (hetgeen betekent dat thans 1 op de 5 inwoners in Libanon vluchteling is).

Uit de relocatiecijfers van medio juli blijkt dat 3.056 vluchtelingen (van de geplande 160.000) elders zijn gevestigd: 2.213 vanuit Griekenland en 843 vanuit Italië. De cijfers over hervestiging zijn minder bedroevend: 8.268 vluchtelingen vanuit met name Turkije, Libanon en Jordanië. Deze vluchtelingen zijn overgebracht naar 20 verschillende staten in Europa. Sinds maart zijn deze inspanningen aangevuld met het '1 voor 1 plan' dat onderdeel is van de EU-Turkije-deal: voor elke Syrische vluchteling die vanuit Griekenland wordt teruggestuurd naar Turkije, zal een Syrische vluchteling vanuit Turkije worden gevestigd in Europa, met het optimistische maximum van 72.000 vluchtelingen (waarbij dan wel weer 54.000 plaatsen worden afgetrokken van de 160.000 die voor relocatie waren bedoeld). Vermeldenswaard is dat bij de selectie van kandidaten prioriteit wordt gegeven aan degenen die niet ooit op onregelmatige wijze Europa hebben pogen te bereiken, *pray*, denk je dan toch, hoe bereik je als vluchteling fort Europa regelmatig? En erkent het Vluchtelingenverdrag nu niet juist dat vluchtelingen vaak noodgedwongen onregelmatig een land zullen binnenkomen en verbiedt het daarom ook niet om een dergelijke onregelmatige wijze van binnenkomst te bestraffen?

In het kader van het herzien van de Dublin III-Verordening werd in mei een nieuw plan gelanceerd om een evenrediger verdeling van de verantwoordelijkheden ten aanzien van vluchtelingen met behulp van boetes te gaan afdwingen: € 250.000 euro per geweigerde vluchteling. Dit plan bouwt voort op de eerdere afspraken over de relocatie van 160.000 vluchtelingen, en het idee is niet slecht. Het gaat uit van een quotasysteem om pieken op te vangen; als een staat meer dan 150% van zijn *fair share* opvangt – berekend op basis van bevolkingsaantal en nationaal inkomen – treedt een herverdelingsmechanisme in werking. Wie niet meewerkt, moet die boete betalen. In elk geval wordt nu onderkend dat Europa het niet moet hebben van spontane solidariteit.